

Stichting Burgerschuldhulp Asten-Someren

Toelichting op ons initiatief om te komen tot een stichting met als doel het ondersteunen van mensen met een relatief lichte schuldenproblematiek in de gemeenten Asten en Someren.

Dit initiatief moet gezien worden in het kader van de participatiemaatschappij, een **burgerinitiatief**. Het initiatief is opgezet door mensen die vanuit hun ervaring als vrijwilliger een onontgonnen gebied zien. Een “missing link” in de totale ondersteuning van mensen met schuldenproblematiek.

In Nederland is er sprake van een toenemende schuldenproblematiek. Ook in Asten en Someren hebben steeds meer mensen moeite om de financiën in balans te houden en te voldoen aan alle betalingsverplichtingen. Er zijn diverse oorzaken voor de toename van financiële problemen. In de huidige maatschappij worden van iedere Nederlander vaardigheden verwacht op financieel gebied en ook de toenemende digitalisering is een gegeven waarmee men om moet kunnen gaan. Voeg daarbij de slechte economische tijd die we net achter de rug hebben, het “onderwater” raken van hypotheek, het stapelen van boetes door met name de overheid, de toenemende inkomensonzekerheid vanwege de toename van flexwerk en het is duidelijk dat er sprake is van een toenemende schuldenproblematiek.

Het hebben van schulden heeft grote gevolgen voor het welzijn en functioneren van mensen. Vanuit dit gegeven is het idee ontstaan, om de groep mensen met relatief kleine schulden en een aantoonbare motivatie een steun in de rug te bieden op weg naar een toekomst met perspectief.

Het hebben van schulden heeft een grote impact op het welzijn van mensen. Men staat ermee op en gaat ermee naar bed. Duidelijk is in ieder geval dat mensen slechter gaan functioneren en het risico op problemen op het gebied van werk, relatie en gezin is groter dan normaal. Diverse wetenschappelijke onderzoeken wijzen dit ook uit. We verwijzen naar een aantal van deze onderzoeken in de bijlage.

Deze notitie is erop gericht om te komen tot een stichting die mensen met relatief lichte schuldenproblematiek op een effectieve en doelmatige manier ondersteunt bij het oplossen van ontstane financiële problemen.

De praktijk

Wanneer mensen met financiële problemen bij de hulpverlening aankloppen is er vaak al een hele weg afgelegd. Men heeft zelf geprobeerd om afspraken te maken met de (vaak meerdere) schuldeisers of de vertegenwoordigers van die schuldeisers; de incassobureaus en/of deurwaarders. Uit een gevoel van onmacht gaan mensen zich afsluiten voor de problemen door brieven niet te openen, de telefoon niet meer op te nemen en de deuren gesloten te houden voor deurwaarders. Regelmatig worden deze mensen opgemerkt door het sociale netwerk waarbinnen zij in beeld komen. Geadviseerd wordt dan om contact op te nemen met Onis Welzijn. Maatschappelijke organisaties verwijzen ook door naar het eerste vangnet dat de schulddienstverlening van Onis welzijn is. Mensen zijn vaak ten einde raad als ze binnenlopen met de vraag naar ondersteuning. Geven dan ook toe te lang gewacht te hebben, vaak uit schaamte....

“H is 50 jaar en Duits sprekend. Door ziekte en werkloosheid is hij in een isolement geraakt. Heeft geen of weinig sociale contacten en door een combinatie van onwetendheid, taalproblemen en ontoereikende sociale vaardigheden zit hij op een gegeven ogenblik zonder inkomen en met schulden bij CZ, het CJIB, gemeente en waterschap en heeft hij een huurachterstand van 2 maanden bij zijn huisbaas. Op dat moment komt hij in beeld bij de wijkondersteuner die hem doorverwijst naar de schulddienstverlening van Onis. Die gaan met H aan de slag en weten binnen 3 maanden zijn financiële situatie te stabiliseren. Er is een inkomen, toeslagen worden uitbetaald en met de diverse schuldeisers worden afspraken gemaakt. In een tijdsperiode van ruim twee jaar worden de diverse schulden betaald. Bij het geregelde contact met de begeleider van de SDV komt steeds tot uiting dat het hebben van schulden H erg bezwaard en dat het een grote invloed heeft op zijn welbevinden. Al die tijd leeft hij van een bedrag van € 75,= per week. Geld voor extra's is er nauwelijks.

In diezelfde periode wordt zijn wereld door ondersteuning vanuit Onis groter en zijn sociale contacten uitgebreid. Op dit moment is hij vrijwilliger bij diverse organisaties(o.a. voedselbank, repaircafé, NWC, wijkcentrum de Stip) en is zijn netwerk door die functies een stuk groter. Hij functioneert nu beter en hoewel er geen perspectief lijkt te zijn op betaald werk levert hij een bijdrage aan de Astense gemeenschap. En niet in de laatste plaats, hij voelt zich gewaardeerd en heeft een eigen netwerk waar hij een beroep op kan doen wanneer nodig.

In 2016 kwamen ongeveer 80 mensen met een vraag voor ondersteuning op financieel gebied naar de schulddienstverlening van Onis. De laatste jaren groeit het aantal vragen en die trend zet zich door in 2017. Via een vragenformulier met beslisboom wordt een eerste screening gedaan. Mensen met grote financiële problemen worden doorgeleid naar schuldsanering. Een andere groep is in staat om met gericht advies zelf weer verder te gaan. Tussen deze beide uitersten zit een groep mensen met zogenaamde lichte schuldenproblematiek. Zij worden begeleid door een groep opgeleide vrijwilligers die in staat zijn om de financiële situatie te stabiliseren. Er wordt coaching aangeboden die erop gericht is om op termijn mensen zelfstandig de draad weer op te laten pakken.

De doelgroep van mensen die zich bij Onis melden is breed:

- Jongeren die onvoldoende geleerd hebben om hun financiën te beheren.
- Mensen met financiële problemen voortkomend uit echtscheiding, verlies werk/inkomen, gedwongen verkoop eigen woning, beëindiging van bedrijf..

- Volwassenen en ouderen die niet (meer) de vereiste financiële en digitale vaardigheden hebben om zich staande te houden in een veranderende financiële wereld.
- Mensen met verslavingsproblematiek

En zo zijn er nog diverse andere redenen te bedenken waardoor mensen in de financiële problemen komen. Ieder geval staat op zich. De begeleiding die geboden wordt is dan ook maatwerk. Passend bij ieders individuele situatie. Tendens is dat de geboden ondersteuning gemiddeld steeds langer duurt.

D is een alleenstaande vader van twee jonge kinderen. Op het moment dat hij bij de schulddienstverlening van Onis in beeld komt, heeft hij een fors aantal schuldeisers, wordt er beslag gelegd op een deel van zijn uitkering en betaalt hij bronheffing vanwege een forse achterstand bij het betalen van de zorgpremies. Een aantal schuldeisers dreigen met beslaglegging en zijn belastingschulden dreigen onbeheersbaar te worden. D maakt soms ook verkeerde keuzes waardoor de financiële problemen groter worden (aangaan nieuw energiecontract met een daarbij behorende boete bij de oude leverancier).

Na een klein jaar is de situatie in zoverre gestabiliseerd dat de schulden niet verder oplopen en vanaf dan worden schulden langzaam afbetaald. D is zeer gemotiveerd om zijn schulden af te betalen en komt rond van een klein leefgeld en wat ondersteuning van familie. D komt uit een omgeving waarin het hebben van schulden en onder bewind staan gemeengoed is. D wil persé zelf zijn problemen oplossen. In het tweede jaar van de begeleiding door SDV worden schulden langzaam maar zeker verder afgebouwd. Daarnaast gaan betalingen automatisch, heeft hij een buffer voor onverwachte uitgaven, en heeft hij geleerd om te kijken naar zijn budget voor een aankoop te doen of aangaan van een verplichting. Hij is ook zelf weer verantwoordelijk voor het betalen van de maandelijkse huur, iets wat voorheen door het Werkplein werd gedaan rechtstreeks van zijn uitkering.

Hij heeft er gevoelsmatig last van dat hij schulden heeft; geeft dat regelmatig aan. Op dit moment is er sprake van een relatief kleine restschuld die via een beslag op zijn inkomen geïnd wordt. Een uitkering van de stichting is voor D een beloning voor zijn inzet in de afgelopen twee jaren. Hij krijgt hierdoor meer rust in zijn hoofd om zijn plan te realiseren waar hij al een tijdje mee rondloopt, namelijk het opzetten van een eigen bedrijf.

Voorstel

Kern van het voorstel is dat de schulden van iemand overgenomen en voldaan worden door de op te richten stichting. Daarmee ontstaat een nieuwe situatie. In plaats van meerdere schuldeisers is er nog sprake van 1 schuld, namelijk die bij de stichting. Individuele afspraken worden gemaakt over betaaltermijnen, looptijd en eventueel te betalen rente. Daarnaast worden individuele afspraken gemaakt over extra te stellen voorwaarden zoals bv. verplichte budgetcoaching via een vrijwilliger van de schulddienstverlening (SDV), het volgen van een budgetcursus of andere individuele afspraken. De stichting is laagdrempelig en onderscheidt zich van een kredietbank door het lokale karakter, korte lijnen, en de eraan gekoppelde nabije, directe begeleiding.

Wie kan een vraag voorleggen aan de stichting:

- Mensen die aantoonbaar gemotiveerd zijn om de schulden op te gaan lossen. In het voortraject heeft men dat laten zien door zich te houden aan gemaakte afspraken en het (af)betalen van schulden binnen de mogelijkheden.
- Mensen zijn bereid om verder te werken aan perspectief door het maken van individuele afspraken mbt het volgen van een budgetcursus, een periode van begeleide budgetcoaching of andere individueel te maken afspraken.
- Schulden vallen binnen de financiële bandbreedte. Richtbedrag is tot € 5000,=.

Criteria om in aanmerking te komen voor financiële ondersteuning door de stichting..

- Schuld bedraagt maximaal € 5.000,=. Keus voor dit bedrag is bepaald omdat mensen met lagere schulden dan dit bedrag in principe niet in aanmerking komen voor schuldhulp vanuit de Peeltgemeenten.
- Het overzicht van de schulden is compleet.
- Schulden zijn onder controle en er is in principe een stabiele financiële situatie met schulden. Dit al of niet onder begeleiding van een vrijwilliger.

Volgens de in deze notitie vermelde criteria zou in 2016 zo'n 20 % van de jaarlijks bij Onis aangemelde casussen in aanmerking zijn gekomen voor doorgeleiding naar de op te richten stichting. Concreet gaat het dan om ongeveer 10 tot 15 casussen per jaar.

Meerwaarde

Onrust bij mensen met schulden wordt weggenomen of verminderd. De druk uitgeoefend door schuldeisers, deurwaarders en/of incassobureaus is weg. Mensen gaan beter functioneren. Dat heeft een positieve invloed op het welzijn van de betrokkene en indirect op dat van de directe omgeving van betrokkene. Er wordt een nieuw perspectief geboden dat men zelf inhoud kan geven. Zie hiervoor ook bijlage met verwijzing naar publicaties over het effect van schulden op het welzijn van mensen.

R is een man van in de zestig die vanwege een mislukt buitenlands avontuur in de problemen gekomen is. Heeft een aantal (achteraf gezien) verkeerde beslissingen genomen en heeft moeite om zijn leven weer op de rit te krijgen. Zijn huis is vervuild en staat vol. Hij ontvangt sinds kort ondersteuning om hierin verder verandering te brengen.

Twee jaar geleden had hij diverse schulden; bij een aantal kredietverleners, de bank en de zorgverzekeraar. Hij wil graag van zijn schulden af en in de afgelopen periode heeft hij de schuld aan de bank en de zorgverzekeraar voldaan. Blijft staan de schulden aan de kredietverstrekkers. hieraan betaalt hij een forse rente (tot 15 % op jaarbasis), dus met de aflossingen wordt de restantschuld maar langzaam minder. Hij maakt gebruik van de Voedselbank en hij is in staat om met weinig rond te komen. Is bezig om een buffer op te bouwen op zijn spaarrekening. Houdt zelf zijn financiën op orde. Een bijdrage vanuit de stichting betekent voor hem dat hij geen rente meer betaalt aan de kredietverleners en hij sneller verlost zal zijn van zijn schulden.

Kostenbesparingen

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de begeleiding van mensen met financiële problemen. Het gebruik maken van diensten die de stichting aanbiedt kan voor de gemeenten

kostenbesparend werken. Voorkomen wordt dat problemen te groot worden en de kosten voor de gemeente op blijven lopen in de vorm van toenemende ondersteuningsvraag richting schuldhelp en/of bewindvoering.

Verwachting is dat de gemeente bijdraagt aan de opstartkosten van het fonds en een structurele financiële bijdrage wanneer het fonds aan de slag gaat. Ook externe partijen worden benaderd met de vraag naar een financiële bijdrage of donatie. Hierbij wordt gedacht aan bestaande lokale stichtingen, bedrijven, banken, woningbouwverenigingen, particulieren etc.

Aangezien deelnemers aan het fonds hun schulden terugbetalen zal er ook van die kant een inkomstenstroom zijn en blijven waardoor het fonds gevuld blijft.

Positionering van de stichting

De positie van de stichting is onafhankelijk, d.w.z. losstaand van de beide gemeentelijke organisaties en ook losstaand van Onis. Dit in verband met transparantie naar gebruikers toe, onafhankelijkheid in de beoordeling van aanvragen en snelheid van handelen. Door deze constructie wordt voorkomen dat er valse verwachtingen ontstaan t.a.v. beide gemeenten en welzijnsorganisatie Onis.

Concreet voorstel

We gaan uit van een pilot van twee jaar, in welke tijd de stichting haar bestaansrecht en meerwaarde kan bewijzen. Financiering gebeurt op voorhand door beide gemeenten, waarvan we ieder een jaarlijkse bijdrage van € 25.000,= verwachten. In de jaren 2018 en 2019. Voorafgaand aan de start van de stichting worden een x-aantal fondsen benaderd voor een financiële bijdrage, omdat fondsen vaak een bijdrage geven voordat het project gestart is en niet wanneer het project al lopend is.

In deze twee jaar (2018 en 2019) gaat de stichting aan het werk met het verwerven van andere inkomsten. In een tussentijdse rapportage (december 2018) en een voorlopige eindrapportage (december 2019) wordt verslag gedaan van de stand van zaken. Aantal behandelde casussen, voortgang casussen, financiële verslaglegging, voortgang externe financiering en toekomstperspectief.

Als stichting vragen we van beide gemeentelijke organisaties ondersteuning bij met name een aantal juridische vragen die op ons af komen. Het gaat dan om een mogelijke toetsing door de AFM (Autoriteit Financiële Markten).

Begroting

Inkomsten	2017	2018	2019
Gemeente Asten	500 opstart	25.000	25.000
Gemeente Someren	500 opstart	25.000	25.000
Fondsen	3.000	3.000	
Bedrijven		3.000	5.000
Banken		1.000	3.000
Woningbouwvereniging		2.000	2.000
Lokale stichtingen		1.000	
Particulieren/donateurs		1.000	1.000
Aflossingen aanvragers			
Totaal	4.000	61.000	61.000

Uitgaven

Oprichtingskosten	1.000		
Uitvoeringskosten (huren ruimte, voeren administratie etc)		1.000	1.000
Voldoen betalingen aan schuldeisers		40.000	60.000
Totaal	1.000	41.000	61.000

In begroting cash-flow nog opnemen.

V is een AOW-gerechtigde vrouw met een inwonende volwassen zoon. Haar partner is opgenomen in een WLZ-instelling vlak na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Hierdoor zijn problemen ontstaan omdat hiervoor een hoge eigen bijdrage betaald moet worden. Daarnaast krijgt V een gedeeltelijke AOW omdat zij niet altijd in Nederland gewoond heeft. Na de aanmelding bij de schulddienstverlening is een vrijwilliger aan de slag gegaan om schulden in beeld te brengen, het inkomen te stabiliseren en regelingen te treffen met schuldeisers. De inwonende zoon betaalt kostgeld. Op dit ogenblik worden schulden afbetaald aan de woningbouwvereniging, het CAK en de belastingdienst. Iedere maand is het weer puzzelen om het budget rond te krijgen. Een regeling via de stichting zou het grote voordeel hebben dat er nog 1 moment van betalen is in de maand in plaats van meerdere. Het biedt haar meer rust en de energie die ze overhoudt kan ze gebruiken voor de zorg voor haar partner. Financiële begeleiding zal zeker nog een tijd gewenst zijn en op termijn overgedragen worden naar de dochter van mevrouw.

Procesverloop aanvraag ondersteuning stichting Schuldhulp Asten-Someren

Aanvraag wordt ingediend bij de stichting voorzien van een onderbouwing. Hiervoor wordt een vaststaand format gebruikt wat ingevuld wordt door aanvrager en de betrokken ondersteuner. 1^e beoordeling wordt gedaan door het bestuur op basis van de randvoorwaarden.

De verkregen informatie wordt doorgespeeld naar de “beoordelaars”. Dit is een commissie van twee personen die vanuit hun persoonlijke deskundigheid een onafhankelijk oordeel geven over de aanvraag.

Nadat deze beoordelaars de informatie bekeken hebben wordt er een afspraak gemaakt met betrokkene en zijn/haar ondersteuner om de aanvraag te toetsen.

Toetsing gebeurt aan de hand van de gestelde criteria en wanneer er de overtuiging is bij de aanwezigen dat betrokkene in staat is de afspraken na te komen.

Afspraken worden vastgelegd in een overeenkomst en ondertekend door aanvrager en later door het bestuur.

Vastgelegd wordt de hoogte van de schuld, afspraak over de maandelijks te betalen aflossing, de wijze van betalen en individuele afspraken over begeleiding, coaching en/of andere vormen van ondersteuning.

Hiertoe wordt een rechtsgeldige schuldbekentenis met aanvullende afspraken opgesteld.

In een bijlage worden de schuldeisers benoemd met de actuele uitstaande vordering, kenmerken van de vorderingen en een eventueel al bestaande betaalregeling.

Afhandeling van de aanvraag gebeurt binnen vier weken. Tenzij er reden is voor nader onderzoek.

Een eventuele afwijzing wordt gemotiveerd en voorzien van aanbevelingen schriftelijk vastgelegd en verstuurd naar betrokkene en eventuele ondersteuner.

Schuldbekentenis wordt verstuurd naar secretaris van het bestuur van de stichting. Overeenkomst wordt ondertekend door bestuur en penningmeester gaat over tot betaling van schuldeisers. Secretaris stuurt afschrift van ondertekende overeenkomst naar betrokkene. Penningmeester maakt betaalafpraak met betrokkene (incasso/machtiging/periodieke overschrijving).

Het echtpaar H. heeft in principe een goed inkomen. Door vervelende privé-omstandigheden heeft men nu al een tijd lang te maken met een maximale roodstand op de bank en een bijkomende schuld bij de belastingdienst. Die dreigt op te lopen en te verdubbelen. Bij de bank kan i.v.m. de roodstand geen extra krediet verkregen worden waardoor men nu “klem” zit en het gevoel heeft geen kant op te kunnen.

Tijdspad

2017

Toezegging financiële participatie gemeenten Asten en Someren
Samenstellen bestuur
Aanstellen twee “beoordelaars”.
Oprichting stichting met lokale publiciteit.
Benaderen externe fondsen en lokale fondsen voor bijdrage.
Website (laten) maken
Inrichten financiële organisatie; bv openen bankrekening
Inrichten administratie
Opstellen concept-begroting

2018

Start met intake casussen
Fondsenwerving
Opstellen voorstel participatie door bedrijven etc.
Benaderen bedrijfsleven, banken en woningbouwverenigingen.
1^e evaluatie opstellen

2019

Intake casussen
Fondsenwerving
Opstellen eindevaluatie

Bijlage

Artikelen in NRC over impact van schulden op iemands welzijn.

<https://www.nrc.nl/nieuws/2017/04/01/wie-altijd-over-geld-tobt-kan-niet-meer-denken-6589811-a1552839>

Artikel in Trouw over ingrijpende gevolgen van het hebben van schulden
<https://www.trouw.nl/opinie/schulden-zijn-niet-meer-te-snappen~afddd740/>

Lezing lector Roeland van Geuns over effectieve armoede-interventies via bv Mobility Mentoring
<file:///C:/Users/Henny%20van%20den%20Boomen/Downloads/college-2-essay-roeland-van-geuns-effectieve-armoede-interventies.pdf>

Uit "Zorg en welzijn"
<https://www.zorgwelzijn.nl/Wmo/Nieuws/2017/4/Budgetbeheer-effectief-middel-tegen-terugval-in-schulden/>

Power point presentatie gemeente Deventer; Waarom arme mensen domme dingen doen
[file:///C:/Users/Henny%20van%20den%20Boomen/Downloads/Waarom_arme_mensen_domme_dingen_doen_Hans_van_Eck_%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Henny%20van%20den%20Boomen/Downloads/Waarom_arme_mensen_domme_dingen_doen_Hans_van_Eck_%20(2).pdf)